

Міністерство освіти і науки України
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні
Всеукраїнське громадське об'єднання
«Національна асамблея людей з інвалідністю України»

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА КРАЩІ ПРАКТИКИ

Тези доповідей

XIX міжнародної науково-практичної конференції
м. Київ, 20–21 листопада 2019 р.

Частина 1

Київ
Університет «Україна»
2019

Ministry of Education and Science of Ukraine
Open International University of Human Development «Ukraine»
Friedrich Ebert Fund in Ukraine
All-Ukrainian public association
«National Assembly of People with Disabilities of Ukraine»

INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT: PROBLEMS, PROSPECTS, BEST PRACTICES

Materials

of XIX Annual International Conference
Kyiv, November 20–21, 2019

Part 1

Kyiv
University «Ukraine»
2019

**Затверджено до друку
Вченою радою Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»
(протокол №4 від 24 жовтня 2019 р.)**

Відповідальний за випуск: А.О. Гребенюк

Редакційна група Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»: П.М. Таланчук (головний редактор), Г.В. Давиденко (заступник головного редактора), О.П. Коляда, Г.Ф. Нікуліна, А.В. Коротеєва, С.Г. Адирхаєв, С.С. Нестеренко, В.В. Малишев, Н.В. Барна, А.Л. Терещенко, О.С. Шматок, В.О. Мовчан, А.К. Базиленко, І.М. Федорченко, Д.О. Пузіков, Л.В. Адирхаєва, Р.Г. Дубас, С.В. Сарана, К.С. Слюсар, Д.В. Кіслов, П.О. Ізуїта, М.М. Калакура, А.Т. Ратушенко, С.С. Забара, М.Т. Дехтярук, Л.Й. Гук, Г.М. Хавхун, О.С. Дубовський.

Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики: тези доповідей ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ. — 20—21 листопада 2019 р.). У 3-х частинах. Частина 1. — К.: Університет «Україна», 2019. — 504 с.

У збірнику вміщено тези доповідей ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики», в яких відображено широке коло нагальних питань, пов'язаних з освітою, правовим статусом, адаптацією в суспільстві, професійною та фізичною реабілітацією людей з інвалідністю.

Розрахований на науковців, освітян, аспірантів, студентів, працівників служб соціальної допомоги, реабілітаційних центрів, а також всіх осіб, хто дотичний до надання послуг людям з інвалідністю.

УДК 376-044.247(082)

- надання психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;
- надання консультацій та взаємодія з педагогічними працівниками дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів з питань організації інклюзивного навчання;
- надання консультативно-психологічної допомоги батькам;
- надання консультацій та взаємодія з педагогічними працівниками дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів з питань організації інклюзивного навчання;
- провадження інформаційно-просвітницької діяльності шляхом проведення конференцій, семінарів, засідань за круглим столом, тренінгів, майстер-класів з питань організації надання психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545.
2. Інклюзивна освіта: крок за кроком [Електронний ресурс] Режим доступу: http://српо.ipro.kubg.edu.ua/?page_id=664
3. Створюємо інклюзивно-ресурсні центри [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.auc.org.ua/novyna/stvoryuyemo-inklyuzivno-resursni-centry>
4. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. — Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. — 300 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГЕТЕРОГЕННОМУ КОЛЕКТИВІ

Цимбал Світлана Миколаївна,

*к. філос. н., доцент кафедри менеджменту та інноваційних технологій
соціокультурної діяльності НПУ імені М. П. Драгоманова
svitlana.tsymbal@gmail.com*

Професійна підготовка та інтеграція в суспільні відносини молоді залежить від створення в закладі освіти умов для реалізації потенціалу представників різних гетерогенних груп. Багатоманітність студентської аудиторії постійно розширюється за різними параметрами. Гетерогенне середовище сучасного закладу освіти складається з іноземців, переселенців, осіб з інвалідністю, сиріт тощо. Розвиток інклюзивного освітнього простору дозволить впроваджувати нові психолого-педагогічних

практики для залучення студентів усіх гетерогенних груп до ефективного навчального процесу. Успіх формування інклюзивної культури закладу освіти залежить від компетентності й готовності педагогів до подолання соціальних та психологічних бар'єрів, що виникають під час роботи в гетерогенних колективах.

Professional training and integration into social relations of youth depends on the creation of conditions in the educational institution to realize the potential of representatives of all heterogeneous groups. The diversity of the student audience is constantly expanding on various parameters. The heterogeneous environment of a modern educational institution consists of foreigners, immigrants, persons with disabilities, orphans and the like. The development of an inclusive educational space will allow the introduction of new psychological and pedagogical practices to attract students from all heterogeneous groups to an effective educational process. The success of the formation of an inclusive culture in an educational institution depends on the competence and willingness of teachers to overcome the social and psychological barriers that arise when working in heterogeneous groups.

Формування інклюзивного освітнього середовища в Україні позиціонується як дієвий засіб інтеграції представників різних гетерогенних груп в суспільні відносини. Результатом зазначеного процесу повинні стати соціальні, економічні, законодавчі зміни в державі, що дозволять подолати ізоляцію певних верств населення. «...Удосконалення соціальної інфраструктури, головною складовою якої є система освіти, сприяє інтегруванню всіх громадян незалежно від матеріального добробуту, етнічного походження, релігійних вірувань, статі, стану здоров'я для реалізації особистісного потенціалу. Показниками щодо пом'якшення соціальної нерівності можуть слугувати розширений доступ уразливих верств населення до освітніх ресурсів; фінансування системи заходів, спрямованих на поліпшення якості освітніх послуг» [2, с. 47].

Якщо реформування української школи передбачає цілеспрямовану політику підтримки влади та МОН України щодо розвитку практики інклюзії, то зміни в закладах вищої освіти реалізуються завдяки ініціативам педагогічного колективу. Ідеї інклюзивної освіти — це не окремий напрям у реалізації навчального процесу. Це вектор розвитку всієї системи освіти в державі. «З кожним днем освітнє середовище набуває все більш яскравих рис різноманітності, неоднаковості, — гетерогенності в повному розумінні цього тер-

міну. Ця гетерогенність і особливості соціальних відносин, які нею детермінуються, впливають на успішність учнів іноді навіть більше, ніж сам навчальний процес. Вони також впливають і на комфортність комунікацій в середовищі навчального закладу, на мотивацію учня (студента) до навчання, на рівень конфліктності в гетерогенному колективі» [1, с. 410].

Навчальний процес в інклюзивному освітньому середовищі повинен бути пристосованим до потреб усіх учнів або студентів, уникати будь-якої дискримінації, створювати особливі умови для розкриття потенціалу представників різних гетерогенних груп. Багатоманітність учнівського або студентського колективу закладу освіти розглядається сьогодні не як проблема, а як засіб збагачення комунікаційних практик та соціальний капітал. Рівень сприйняття ідей інклюзії в суспільстві залежить від заходів щодо їх популяризації, висвітленням ЗМІ позитивного досвіду західних країн, домінування переконань щодо необхідності створення спеціальних закладів освіти, робочих місць для вразливих верств населення.

У сфері освіти спостерігається дефіцит позитивних переконань та досвіду, які б допомагали педагогам у практичній діяльності. Попередній досвід, зміст знань, педагогічна майстерність, набуті в традиційних учнівських та студентських аудиторіях, природна інтуїція, не завжди актуальні в роботі з гетерогенними групами. Результативність розвитку інклюзивного освітнього середовища залежить від підтримки зазначених ідей з боку адміністрації закладу освіти та органів виконавчої влади, рівномірного розподілу грантів та ефективних програм підвищення кваліфікації викладацького складу.

Отже, педагог — це ключ, що відкриває двері у суспільство з розвиненою культурою інклюзії. Саме викладацькі колективи закладів освіти відіграють головну роль у формуванні соціуму, в якому будуть створені особливі умови для реалізації особистісного потенціалу кожного громадянина. Кожен учень, студент, як представник певної гетерогенної групи, стає джерелом багатоманітності та нового досвіду, збагачуючи людський капітал країни.

Список використаних джерел

1. Нестеренко Г., Цымбал С., Охмуш-Ковалевская О. Многообразие информации и информационная культура педагога / Г. Нестеренко // Педагогика многообразия: учебное пособие / авт. кол.:

- О. Грауманн, В. Гребенникова, М. Емельянова, Г. Нестеренко и др.; под общ. ред. Г. Нестеренко; науч. ред. С. Цымбал. — Херсон: ОЛДИ-ПЛЮС, 2016. — С. 391–418.
2. Цымбал С. Вклад системы образования в решение проблемы социального неравенства / С. Цымбал // International Dialogues on Education: Past and Present (IDE-OnlineJournal). — 2016. — Vol.3. — № 3. — Р. 41–48. — Режим доступа: <https://www.ide-journal.org/wp-content/uploads/2016-volume-3-number-3-вклад-системы-образования-в-реше/>.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Чиханцова Олена Анатоліївна,

*к. псих. н., доцент, доцент кафедри психології «Україна»
chyhantsova@gmail.com*

Анотація. Розглянуто особливості життєстійкості молоді з інвалідністю в освітньому середовищі та фактори, які сприяють розвитку і прояву зазначеного феномену. Життєстійкість розглядається як адаптаційний механізм особистості, що дозволяє моделювати життєві цілі людей з інвалідністю та бачити майбутні перспективи.

Визначено, що результатом прояву життєстійкості особистості є позитивне світовідчуття, осмисленість життя, підвищення його якості, ефективна саморегуляція та самореалізація через адаптацію до соціуму, а також здатність та готовність витримувати стресову ситуацію не знижуючи успішності діяльності. Саме життєстійкість визначає здатність протистояти стресам. Зазначено, що показником життєстійкості може виступати якість життя.

Ключові слова: життєстійкість, люди з інвалідністю, інклюзивне освітнє середовище.

Annotation. The features of hardiness of young people with disabilities in the educational environment and factors that contribute to the development and manifestation of this phenomenon are considered. Hardiness is an adaptation mechanism of the individual, allowing to model the life goals of people with disabilities and to see future perspectives.

It is determined that the result of the personal hardiness manifestation is a positive attitude, meaningful life, improving its quality, effective self-regulation

Наукове видання

**ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ:
ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
ТА КРАЩІ ПРАКТИКИ**

**INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT:
PROBLEMS, PROSPECTS, BEST PRACTICES**

Тези доповідей
XIX міжнародної науково-практичної конференції
м. Київ, 20–21 листопада 2019 р.

Частина 1

Materials
of XIX Annual International Conference
Kyiv, November 20–21, 2019

Part 1

Комп'ютерна верстка — О. В. Мележик
Дизайн обкладинки — Н. А. Бабинець

Матеріали подані в авторській редакції.

Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 29,3.
Наклад 150 прим. Замовлення №

*Видавець і виготовлювач Університет «Україна»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23
тел. (044) 424-40-69, (044) 424-56-26, e-mail: ukraine.vdk@email.ua
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №405 від 06.04.01*